

a13 בינואר, 2026

לכבוד
מר מיקי זוהר
שר התרבות והספורט

שלום רב,

הנדון: מבחני התמיכה לאיגודים מקצועיים לשנת 2026

אנו פונים אליך בדחיפות בשם הארגונים ששמותיהם מפורטים בסוף מכתב זה, בבקשה לקבל הבהרה בכתב כי משרד התרבות ביטל את ההחלטה שלא לפרסם לשנת 2026 קול קורא להגשת בקשות לתמיכה לפי מבחני תמיכה באיגודים המקצועיים. זאת בהמשך לסיכומים בעל פה לפני כשבועיים ולהתחייבות שניתנה על ידי משרד התרבות באמצעות מר משה אדרי.

אנו מקווים שהסיכומים האמורים הביאו את העניין על פתרונו, אולם היות שעד עתה ההתחייבות שניתנה בעל פה – לפרסם גם בשנת 2026 קול קורא להגשת בקשות לתמיכה לפי מבחני התמיכה באיגודים המקצועיים – לא הועלתה על הכתב, אנו נאלצים לפנות אליכם בכתב בעניין זה.

לאור העובדה שההודעה בדבר ההחלטה שלא לפרסם קול קורא נמסרה לנו ביום 22.12.2025, מעט יותר משבוע לפני תחילת שנת הכספים, נודה לך על קבלת התייחסותך לסוגיות שפנייה זו מעלה בהקדם האפשרי. כמו כן נבקש לקיים עמך בדחיפות פגישה בנושא.

בפנייתנו זו נתייחס לשתי סוגיות הנוגעות להחלטה בעניין – הסוגייה הפרוצדורלית, הנוגעת לאופן שבו התקבלה ההחלטה ולעיתוי קבלת ההחלטה, בין היתר בשים לב למידע שהעביר משרד התרבות בחודשים האחרונים, שממנו הבינו הארגונים כי קיימת כוונה לפרסם גם השנה, כבכל שנה קודמת, קול קורא לפי מבחני התמיכה באיגודים; והסוגייה המהותית, שעניינה עצם הפסקת התמיכה באיגודים מקצועיים.

הסוגיה הפרוצדורלית

1. כפי שידוע לך, מזה כשעשרים שנה שמשרד התרבות תומך באיגודים מקצועיים. בכך הכיר משרד התרבות בחשיבות התמיכה באיגודים מקצועיים, שתפקידם לייצג אמנים ובעלי מקצוע שונים בתחומי התרבות, ובתרום שלהם לקידום היצירה והאמנות בישראל.
2. הגם שבתנאים מסוימים משרדי ממשלה רשאים לשנות את מדיניותם בנוגע לתנאי התמיכה ותחומי התמיכה, הרי שכפי שנסביר, התנהלות משרד התרבות בשנה האחרונה יצרה ציפייה סבירה והסתמכות לגיטימית של הארגונים, שהתמיכה תימשך גם בשנת הכספים 2026.
3. בחודשים ספטמבר ואוקטובר 2024 פורסמה טיוטת מבחני תמיכה חדשים בתחום האיגודים המקצועיים להערות הציבור. לאחר קבלת הערות הציבור, שר התרבות התייעץ עם המועצה הישראלית לתרבות ואמנות, וביום 10.4.2025 פורסמו מבחני התמיכה החדשים (י"פ 13353).
4. בסעיף 7 למבחני התמיכה החדשים נקבע כי המבחנים יחולו מיום 1.1.2025, למעט סעיף 6(ה) שיחול החל מיום 1.1.2026. בנוסף נקבעו בסעיף 8 הוראות הנוגעות לאופן ביצוע התמיכה בשנת 2026. **עצם פרסומם של מבחני**

תמיכה חדשים באמצע שנת 2025 וקביעת הוראות מפורשות לגבי תחולתם בשנת 2026 יצרו ציפייה סבירה והסתמכות של האיגודים לכך שתתאפשר הגשת בקשות לתמיכה לשנה זו ותתאפשר קבלת תמיכה לפי מבחני התמיכה. יתרה מזאת, לאור השינויים שבוצעו במבחן התמיכה, החלו האיגודים לבצע שינויים בפעילותם, בהלימה לתבחינים שנקבעו במבחן התמיכה החדש.

5. בנוסף, עד להודעתו מיום 22.12.2025, משרד התרבות המשיך ליצור את הרושם כי גם בשנת 2026 תינתן תמיכה לפי מבחני התמיכה באיגודים. בהתאם לנוהל שר האוצר לתמיכות מתקציב המדינה למוסדות ציבור, הזמנה להגשת בקשות לתמיכה ("קול קורא") תפורסם על ידי משרד הממשלה נותן התמיכה עד חודש אוקטובר של שנת הכספים הקודמת לשנת התמיכה. ביום 23.10.2025 משרד התרבות שלח הודעת דוא"ל לכלל הארגונים שנתמכו בשנים הקודמות לפי מבחני התמיכה באיגודים מקצועיים, שבה נכתב כך:

"שלום לכל המוסדות הנתמכים,

לקראת שנת התמיכה 2026, הוחלט על ידי האוצר ומשרד התרבות והספורט לקיים פיילוט למערכת תמיכות חדשה, **מייל זה נועד לציין כי התקנה בה מוסדכם נתמך נבחר לפעול בשנת 2026 בפיילוט הנ"ל.**

מערכת התמיכות החדשה נועדה להקל על המוסדות הנתמכים את אופן מילוי בקשות התמיכה, הגשת המסמכים וכן את אופן פרסום הקולות הקוראים. המשמעות הראשונה היא שהקולות הקוראים לשנת 2026 יפתחו בעוד מספר שבועות (בעוד מי שלא נמצא בפיילוט, הקולות הקוראים נפתחו היום) ובזמן הקרוב תערך הדרכה על אופן הגשת הבקשות וכיצד לפעול במערכת החדשה. אנא היו ערים למיילים שישלחו אליכם בימים הקרובים וכאשר נעדכנכם על מועד ההדרכה, השתדלו לפנות זמן ולהשתתף בה." (ההדגשה הוספה).

6. החלק המודגש של הודעת הדוא"ל מהווה הודעה מפורשת, במועד שבו אמור היה להתפרסם קול קורא להגשת בקשות, שתתאפשר הגשת בקשות לתמיכות לארגונים שנתמכו בשנים הקודמות לפי מבחני התמיכה באיגודים מקצועיים. הודעה כזו מהווה בסיס להסתמכות לגיטימית על כך שהתמיכה באיגודים בתחום התרבות תימשך בשנת 2026.

7. קושי פרוצדורלי נוסף נובע מהאופן שבו הוחלט להפסיק את התמיכה באיגודים המקצועיים. הפרוצדורה שבה מתקבלת החלטה על ביטול תמיכה בתחום מסוים צריכה להתאים לפרוצדורה לקביעת קבלת התמיכה בתחום זה. בהתאם לסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, מבחני תמיכה ייקבעו על ידי השר לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה ויפורסמו ברשומות. כמו כן, בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.2005, קביעת מבחני תמיכה דורשת פרסום של טיוטת מבחני התמיכה להערות הציבור, קבלת הערות המחלקה לחקיקת משנה במשרד המשפטים וחתימה של השר. בנוסף, בהתאם לסעיף 4(3) לחוק התרבות והאמנות, תשס"ג-2002, על השר להתייעץ גם עם המועצה הישראלית לתרבות ואמנות לפני קביעת מבחני תמיכה. באופן זה נקבעו מבחני התמיכה באיגודים בתחום התרבות.

8. בהתאם לסעיף 15 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, ביטול או שינוי של תקנות או הוראות מינהל צריך להיעשות באותה הדרך שבה נקבעו התקנות או הוראות המינהל. משמעות הדברים היא שכדי לבטל מבחני תמיכה או

לשנותם, יש לפרסם את דבר הכוונה לשנות או לבטל את מבחני התמיכה להערות הציבור, לקבל את הערות הציבור, להיוועץ עם היועצת המשפטית לממשלה ועם המועצה הישראלית לתרבות ואמנות, לקבל את הערות מחלקת חקיקת משנה במשרד המשפטים, ולפרסם את ביטול המבחנים ברשומות. **כל זאת לא נעשה.**

9. החלטה שלא לפרסם "קול קורא" לתמיכה באיגודים מקצועיים היא עקיפה של הפרוצדורה הנדרשת כדי לבטל את מבחני התמיכה. לא ניתן להצדיק עקיפה של הפרוצדורה הנדרשת בנימוקי מדיניות.
10. לכך יש להוסיף כי החלטה בעניין ביטול התמיכה באיגודים מקצועיים חייבת להתבסס על תשתית עובדתית מלאה, על שקילת כל השיקולים הרלוונטיים ועל איזון ראוי בין השיקולים השונים. לשם כך נדרש, לכל הפחות, לתת לגופים הנתמכים, קרי האיגודים, אפשרות להשמיע את טיעוניהם בעניין, וכן קיום דיון במועצה הישראלית לתרבות ואמנות ובמדור, שבמסגרתו יובאו כל הנתונים הרלוונטיים, ובכלל זה תרומת התמיכה באיגודים לעידוד וקידום היצירה והאמנים בישראל, והכל תוך דיון מעמיק וסדור בסוגיות הרלוונטיות. לא בכדי חוק התרבות והאמנות קבע שעל השר להיוועץ במועצה טרם קבלת החלטות בעניין תמיכה, שכן זהו הגוף בעל הידע והמומחיות הרלוונטיים. ללא קיום דיון סדור במועצה, מתקיים פגם היורד לשורשו של עניין בהחלטה להפסיק את התמיכות באיגודים מקצועיים.
11. בהקשר זה יצוין כי חוק התרבות והאמנות קובע הסדרים ייחודיים לעניין תמיכה בתחום התרבות, מעבר לדיני התמיכות הכלליים. החוק משקף סוג מיוחד של תמיכות שבא לקדם ולהבטיח את קיומו של חופש התרבות האמנותי. בשל ייחודיותו של התחום, נקבע כי בנוסף לתחולת דיני התמיכות הכלליים, על שר התרבות להיוועץ במועצה בעניין "קביעת אמות מידה לתמיכה במוסדות תרבות ואמנות לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ובכלל זה לענין גיבוש כללים ועקרונות להכרה או לביטול הכרה לצורך תמיכה במוסדות תרבות ואמנות" (סעיף 43(4) לחוק). על השר להיוועץ במועצה גם ב"נושאים הנוגעים לתחום פעולה תרבות בסעיף תקציב משרד המדע התרבות והספורט" (סעיף 2(ב) לחוק). מכאן שטרם החלטה על ביטול דה-פקטו של מבחני התמיכה באיגודים או על אי תקצוב התחום, קיימת חובת היוועצות במועצה הארצית, דבר שלא נעשה.
12. בנוסף, נוכח התמיכה ארוכת השנים באיגודים מקצועיים ונוכח העובדה שההודעה על הפסקת התמיכה נמסרה בחודש דצמבר, החלטה כאמור הייתה חייבת לכלול, לכל הפחות, הוראות מעבר ותקופה של הסתגלות.
13. לסיכום עניין זה, התנהלות משרד התרבות וההודעה שנמסרה לארגונים ביססה הסתמכות של הארגונים לפיה תתאפשר הגשת בקשות לתמיכה לשנת 2026. בנוסף, החלטה אודות הפסקת התמיכה באיגודים מקצועיים צריכה הייתה להתקבל באמצעות ביטול, שינוי או השעיה של מבחני התמיכה, וזאת באותה הפרוצדורה שבה נקבעים מבחני תמיכה, והכל תוך גיבוש תשתית עובדתית מלאה שתישקל על ידי המועצה. כל זאת לא נעשה.

הסוגייה המהותית

14. מעבר לסוגיות הפרוצדורליות שאליהן התייחסנו, נבקש להתייחס גם מהותית להחלטה להפסיק את התמיכה באיגודים המקצועיים, ולבקש לשקול מחדש את מדיניותך בעניין.

15. האיגודים המקצועיים הם הבסיס המאפשר לאנשי אמנות ותרבות לשמור ולשפר את מעמדם המקצועי ואת מקצועיותם גם בעת שהם יוצרים ומתפרנסים מיצירתם. כפי שמוסדות הכשרה לאומנים וליוצרים עוסקים ברמה המקצועית של מי שעתידים להיכנס לענפי היצירה השונים, כך אמונים האיגודים המקצועיים על המשך ההעשרה וההכשרה, וכן על המשך העמידה על המעמד המקצועי הראוי, של האומנים והיוצרים שמתפרנסים בפועל מעיסוקם האומנותי.
16. ליבת העיסוק של האיגודים המקצועיים, עליהם הם גם נבחנו במסגרת מבחני התמיכה, נוגעת בהכשרה ובהעשרה מקצועית, בקידום סטנדרטים מקצועיים ובקיום עיסוק פנים-ארגוני (פרטני או קבוצתי) בסוגיות של עצם העיסוק התרבותי-מקצועי שבתחום העיסוק של כל איגוד. זאת בשונה מאיגודים מקצועיים בתחומים אחרים. בנוסף, האיגודים המקצועיים פועלים לייצג את ציבור העוסקים במשלח היד האומנותי, מבחינת המעמד המקצועי הראוי ומבחינת זכויות החברים המיוצגים, הן מבחינת הגנה על תנאי עבודה, ייצוג יוצרים מול מוסדות המדינה, ניסוח קודים אתיים ומקצועיים, פעילות למניעת פגיעות מיניות, קידום יוצרים מן הפריפריה ויוצרים ותיקים, ומאפשרים פעולה קולקטיבית של יחידים, שמטבעם מצויים בעמדת חולשה מול כוח פוליטי וכלכלי.
17. בשיחות שקיימנו עם אנשי משרד התרבות נאמר לנו, בין היתר, שתמיכה באיגודים מקצועיים אינה מקובלת בעולם. נוכח דחיפות הפנייה לא היה בידינו לבצע מחקר מקיף בעניין, אך אנו סבורים שמדובר בעמדה שאינה מדויקת. איגוד הבמאים הצרפתי (Société des Réalisateurs de Films), נתמך על ידי משרד התרבות בצרפת; איגוד האמנים הפלסטיים הגרמני (Bundesverband Bildender Künstlerinnen und Künstler) נתמך על ידי הממשלה הגרמנית; איגוד האמנים הקנדי (Canadian Artists' Representation / Le Front des artistes) (canadiens) נתמך על ידי המועצה הקנדית לאמנות; והתארגנות המלחינים האוסטרלית (Australian Music Centre) נתמכת על ידי המועצה האוסטרלית לתרבות. אלה הן רק דוגמאות בודדות מתוך שורה ארוכה של ארגוני אמנים ברחבי העולם הזוכים לתמיכה ציבורית שוטפת בפעילותם. תמיכה זו נתפסת כהכרה בתפקידם של האיגודים כתשתית אזרחית חיונית של שדה התרבות.
18. התמיכה הכלכלית של המדינה בתחום התרבות מקורה בהכרה בכך שקיומם של מפעלים תרבותיים הם חיוניים לקיום ולהתפתחות של החברה ושל המדינה. בלי תרבות ואמנות, המסגרת המדינית והחברתית היא כלי ריק. תמיכה זו גם נובעת מן ההכרה בכך שמפעלי התרבות החיוניים הללו אינם בהכרח רווחיים כלכלית, ובכך שחשיבותה של התרבות אינה נגזרת מן הערך הכלכלי שלה. יתרה מזאת, התמיכה באיגודים המקצועיים בעולם התרבות נובעת מההכרה של משרד התרבות עצמו, שתפקידם של האיגודים הוא לעמוד על הרמה המקצועית של חברי האיגודים ושל ענפי היצירה בהם הם פועלים, ושבהיעדר פעילות זו, תיפגע הרמה המקצועית של חברי האיגודים ושל ענפי היצירה כולם.
19. קיומם של מפעלי תרבות בישראל דורש גם הבטחה של זכויות העובדים במוסדות התרבות והאמנות ושל זכויות נותני השירותים. העובדים ונותני השירותים הם הבסיס שבלעדיו אין כל קיום לתרבות ולאמנות. בניגוד למה שעשוי להצטייר לעיתים, אין מדובר בעובדים חזקים, למעט אולי שכבה דקה ביותר של עובדים. רוב עובדי תחום התרבות והאמנות משתייכים לקבוצות חלשות בשוק העבודה, ורובם אינם נהנים מעבודה יציבה וקבועה, עובדים בתנאים קשים לעיתים, עובדים כפריילנסרים ועובדים בשכר נמוך. בהתאם לכך קיימת חשיבות ממשית להתארגנות העוסקים בתחום זה באיגודים מקצועיים.

20. תמיכת המדינה באיגודים מקצועיים המייצגים קבוצות חלשות ביותר ומאפשרים להן להשמיע את קולם ולעמוד על זכויותיהן, היא חיונית לעידוד וקידום היצירה והאמן, שתיים מן התכליות המרכזיות של חוק התרבות ואמנות, ששר התרבות והספורט ממונה על ביצועו.
21. כאמור בפתח פנייתנו זו, בשבוע שעבר הוסכם בעל פה ששרד התרבות יחזור בו מן ההודעה בדבר אי פרסום קול קורא לתמיכה באיגודים המקצועיים, אולם עד כה לא התקבל אישור כלשהו בכתב בעניין ביטול ההודעה בעניין זה. נוכח דחיפות הדברים נודה לך על קבלת הבהרה בכתב כי ההודעה מיום 22.12.2025 מבטלת, וכי יפורסם קול קורא לתמיכה באיגודים המקצועיים לשנת 2026.

בברכה,

שח"ם – ארגון השחקנים והשחקניות בישראל (ע"ר)	האיגוד המקצועי של האמנים הפלסטיים בישראל (ע"ר)	הפורום הדוקומנטרי בישראל (ע"ר)
אקט איגוד עובדים בקולנוע ובטלוויזיה בישראל (ע"ר)	איגוד העורכים – איגוד מקצועות הפוסט בישראל (ע"ר)	בת"י – איגוד במאי ובמאיות התיאטרון בישראל (ע"ר)
האיגוד הישראלי לארכיונאות ולמידע (ע"ר)	איגוד תסריטאי הקולנוע והטלוויזיה בישראל (ע"ר)	איגוד הבמאיות והבמאים (ע"ר)
א.מ.י. – אגודת אמני ישראל (ע"ר)	החברה ההיסטורית הישראלית (ע"ר)	האיגוד העולמי למדעי היהדות (ע"ר)
		איגוד מקצועות האנימציה (ע"ר)

העתקים

המועצה הישראלית לתרבות ואמנות
 עו"ד דני חורין, היועץ המשפטי למשרד התרבות והספורט
 כפיר כהן, מנכ"ל משרד התרבות והספורט
 רן שפירא, ראש מינהל תרבות ואמנות
 ילנה פרלמן, רמ"ט תרבות של שר התרבות והספורט
 יונתן עוז, רמ"ט מנכ"ל
 שביט בן אריה, יו"ר וועדת תמיכות מינהל תרבות ואמנות